

Sairaalahygienia –ohjeet henkilökunnalle ja opiskelijoille

Tämä ohje koskee kaikkia Satakunnan sairaanhoitopiirin alueen laitoksia.

1. Käsihygienia

Kädet pestään saippualla ja lämpimällä vedellä kun kädet likaantuvat näkyvästi, aina työhön tultaessa ja sieltä lähdetessä, WC:ssä käynnin jälkeen ja ennen ruokailua. Käsien pesun tarkoitus on puhdistaa kädet liasta ja eritteistä sekä vähentää väliaikaista mikrobiflooraa ja sen siirtymistä. Pesuajan tulee olla vähintään 30 s. Kädet kuivataan huolellisesti, jonka jälkeen ne desinfioidaan käsidesinfektioaineella.

Kädet desinfioidaan käsidesinfektioaineella aina ennen potilaskontaktia ja sen jälkeen, ennen aseptisia toimenpiteitä, kun on kosketettu potilaan lähiympäristöä tai jos on ollut eritekontaktimahdollisuus. Alkoholia sisältävän käsidesinfektioaineen tarkoitus on poistaa ja tuhota väliaikainen mikrobifloora. Poikkeuksena ovat Clostridium difficile -itiöt (antibioottiripuli) ja norovirus (näissä tarvitaan sekä käsien pesua, että desinfektiota), jotka poistuvat käsistä vain pesussa. Käsidesinfektioainetta otetaan vähintään 3 ml ja hierotaan käsiin 30 s ajan, kunnes kädet ovat kuivat ja alkoholi on haihtunut.

Käsineitä käytetään sellaisissa työvaiheissa, joissa iho joutuu suoraan kosketukseen veren, kehon nesteiden, eritteiden, kontaminoituneiden alueiden, potilaiden limakalvojen tai rikkinäisen ihon kanssa. Käsineitä käytetään myös käsiteltäessä kontaminoituneita välineitä ja infektiopotteja. Käsineet vaihdetaan siirryttäessä aseptisessä työjärjestyksessä "likaisemmalla" alueelta "puhtaammalle" alueelle. Kädet desinfioidaan aina ennen käsineiden pukemista ja heti käsineiden riisumisen jälkeen. Suojakäsineet valitaan käyttötarkoituksen mukaisesti.

Kädet on pidettävä kunnossa. Kädet kuivataan huolellisesti kosteuden aiheuttamien ihottumien ja infektioiden estämiseksi. Toisaalta ihon liiallista kuivumista ja halkeilua on vältettävä. Haavaumat on hoidettava ja krooniset käsi-ihottumat on syytä tutkituttaa ja hoitaa. Infektiot, kuten kynnenvierusinfektio, on hoidettava asianmukaisesti ennen potilastyöhön ryhtymistä. **Sormukset, käsikorut, rannekelot, pitkät kynnet sekä rakenne- ja geelikynnet ja kynsikorut** estävät käsien riittävää puhdistumista, minkä takia niiden **käyttö potilastyössä on kiellettyä**. Myös kynsilakan käyttö on kielletty.

2. Henkilöhygienia

Potilastyötä tekevän on huolehdittava myös omasta terveydestään. Henkilökunnan on muistettava oma vastuunsa tarttuvien tautien leviämisen ehkäisyssä. Akuutisti sairaana ei tulla töihin.

Potilastyötä tekevän henkilön on huolehdittava, että asianmukaiset ja tarvittavat **rokotukset ovat voimassa** (esimerkiksi jäykkäkouristus-, tuhkarokko-, hinkuyskä-hepatiitti B- sekä kausi-influenssarokotukset. Jos et ole sairastanut vesirokkoa, tarkastuta vasta-aineet ja tarvittaessa annetaan vesirokkorokote). Lisätietoa rokotuksista saa omasta työterveyshuollosta.

Vuodeosastoilla ja poliklinikoilla käytetään työnantajan huoltamaa **suojavaatetta**, jonka on oltava siisti ja joka vaihdetaan sen likaantuessa ja ainakin viikoittain, epi-

demiatilanteissa päivittäin. Korkeaa aseptiikkaa vaativissa työpisteissä (esim. leikkaussalit) on käytettävä **työpisteasua**. Työpisteasulla tarkoitetaan työasukokonaisuutta, johon kuuluvat työpuku, sukat ja kengät.

Aseptiikkaa vaativissa toimenpiteissä käytetään kirurgista suunenäsuojusta, steriiliä toimenpidevaatetusta sekä kertakäyttöistä hiussuojusta. Hiussuojuksen tarkoituksena on suojata aseptisia alueita, erityisesti leikkaushaavaa, hiuksista tippuvilta vierasesineiltä ja niiden mukana mikrobeilta. Hiussuojuksen tulee peittää kaikki hiukset. Kädet desinfioidaan aina hiussuojuksen pukemisen ja riisumisen jälkeen. Sairaalassa käytetään omia siistejä työjalkineita huomioiden hygienia- ja työturvallisuuskohdat. Suojatakkaa tai työpisteasua ei saa käyttää sairaalan ulkopuolelle poistuttaessa.

Suojavaatteen tulee peittää alla olevat vaatteet. Pitkähihaisen työtakin (esim. lääkärintakki) hihat on käärittävä niin, että käsien desinfektio kyynärpäihin asti on mahdollista. Työtakin tulee olla kiinni potilasta hoidettaessa ja tutkittaessa. Ns. vilutakkien käyttö lähihoidossa on kiellettyä. Työjalkineiden kanssa on käytettävä sukkia. Hame- ja mekkomallisen suojavaatteen kanssa suositellaan käytettäväksi sukkahousuja. Mikäli opiskelija tai työntekijä uskonnollisista syistä haluaa käyttää päähinettä, sen tulee olla pestävä. Oma päähine pestään kotona. Huivi vaihdetaan sen likaantuessa ja vähintään 3 kertaa viikossa.

Hiusten tulee olla siistit ja puhtaat ja pitkät hiukset on pidettävä sidottuina. Rastatukkaa ei potilastyössä suositella. Kasvojen limakalvolävistyskorujen pitäminen potilastyössä on **kielletty**.

3. Henkilökunnan ja opiskelijoiden sairaalahygienianäytteet

Näytteet sairaalaperäisten resistenttien bakteerien toteamiseksi otetaan potilastyötä tekevästä henkilökunnasta (lääkäri, sairaanhoitaja, fysioterapeutti, röntgen- tai laboratoriohoitaja tms. sekä em. alojen opiskelijat), kun henkilö tulee **potilastyöhön/kliiniseen harjoitteluun** Satakunnan sairaanhoitopiiriin laitokseen. Henkilökunnan yleinen rutiininomainen seulonta ei ole tarpeellista.

3.1. Potilastyöhön tai kliiniseen harjoitteluun tuleva henkilö

Jos potilastyöhön tai kliiniseen harjoitteluun tuleva henkilö on viimeisen vuoden aikana ollut ulkomaisessa sairaalassa/laitoksessa potilastyössä, harjoittelussa tai potilaana, otetaan häneltä ennen työn tai harjoittelun alkamista:

- Yksi MRSA –viljelynäyte sieraimista ja tarvittaessa käsien ihorikoista

Satakunnan sairaanhoitopiiriin vakituiseen tai tilapäiseen työsuhteeseen tulevista näytteet ohjelmoi ja vastaukset saa pääsääntöisesti Satakunnan sairaanhoitopiiriin työterveyshuolto. Rekrytoija (Satakunnan shp:n tulosityksikön ylihoitaja ja ylilääkäri) vastaa siitä, että asianmukainen näyte on otettu. Opiskelijoiden näytteet ohjelmoi oppilaitoksen terveydenhoitaja ja hän huolehtii vastauksista ennen harjoittelujaksoa. Rokotusten osalta noudatetaan tartuntatautilain määräyksiä. Soveltuvuus työhön tarkastetaan ennen työn tai harjoittelun alkua.

3.2. Potilaaksi tuleva henkilö

Potilaaksi tulevalta henkilökunnan jäseneltä otetaan näytteet ohjeen ”**Resistenttien bakteerien seulonta ja potilassi joittelu akuuttisairaanhoidossa**” mukaisesti.